

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

V. De Judice, ad quem Appellatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

latam à Pio II. *Constitut.* quæ incipit *Execrabilis*, editâ Calend. Februarii 1459. à Julio II. confirmatam *Constit.* quæ incipit *Suscepti*, editâ Calend. Jul. 1509. & sedis Apostolicæ abolutioni reservatam Bullæ Coenæ *Can. 2.* Suarez *de Censur. disp. 21. f. 2. à n. 15.* & Palao *Tract. 29. disp. 3. p. 3. à n. 1.*

Neque in contrarium facit; quòd *can. Nos, si incompetenter 2. q. 7.* Leo Papa Imperatoris Ludovici & legatorum eius iudicio, super excessibus per calumniam sibi imputatis, se submiserit; quia submissio hæc ex propria demissione potius, quàm Juris necessitate facta est: neque eâ Imperatori ulla in Papam iurisdictionis data, sed potius ab isto ad tollendum diffamationis scandalum innocentia ultro fuit demonstrata, Engel *ad Rubr. de Majorit. & Obed. n. 6.*

58. Dein ferè, sicut à Principibus & aliis Magistratibus supremis, ita etiam appellari in Republica Ecclesiastica nequit à sententia Concilii Generalis legitime congregati & Capiti suo uniti: à sententia sacri Collegii Cardinalium, & ab ultima sententia Rotæ Romanæ: & in Statu Politico à supremis Conciliis Imperatoris, ut in Imperio est Camera Spirensis, hodie Wezlarientis, Regum Parliamenta; quòd in his eminere censeatur Authoritas ipsorum Principum supremorum, quorum nomine instituuntur & Authoritate sententiæ proferuntur, *citt. Tholosan. p. 5. Tit. 15. cap. 73. Maranta p. 6. Tit. de Appellat. n. 251. & Haunold. Tom. & Tract. 5. de J. & J. n. 338.*

60. Ex privilegio etiam in Imperio Romano à quatuor Electorum Secularium: ab Archiducum Austriae, Burgundiae, Saxoniae & Wirtenbergiae Ductum sententiis appellatio non admittitur, teste Lud. Lindenpir *Monit. Polit. ad Auream Bull. tit. 11. & Berlich. apud cit. Haunold. à n. 339.*

Demum appellationi à sua pronuntiatione propter reverentiam obnoxius non est Episcopus, cuius iurisdictionis est prorogata, *l. Episcopale §. C. de Episc. aud.* Imò etiam, si hæc prorogata non sit, ut ex *Aub. Si quis, l. cit.* immediatè subiecta, & ut ab Episcopi sententia veris subditis, & multò magis extraneis eius iurisdictionem prorogantibus, provocare liceat, noviter inducente, colligit Petr. Barbosa *in l. 1. ff. de Judiciis, Art. ult. n. 21.* eumque secuti August. Barbosa *in l. Episcopale cit. n. 3.* & Bruneman. *n. 2.* De quo quidquid sit, meritò quis ambigat, *am l. cit.* indultum privilegium aliquando fuerit canonizatum, etsi hoc DD. non obscurè supponant.

ARTICULUS V.

De Iudice, ad quem Appellatur.

SUMMARIUM.

62. Appellatio facienda est gradatim.
 63. Neque regulariter valet, quàm immediatè superior prateritur:
 64. Nisi ad hunc actum provocationi ad-versa pars acquiescat.
 65. Ab Archidiacono Sc. ad Episcopum, aut ejus Vicarium,
 66. Non immediatè ad Archiepiscopum:
 67. Etiam ab Episcopi delegato ad Vicarium:
 68. Ab isto, perinde ut ab Episcopo, ad Metropolitanum:
 69. Ab hoc ad Primatem:
 70. Et ab omnibus ad Papam appellandò provocatur:
 71. Praterquam à subdelegato Papalis delegati,
 72. Non totam causam & iurisdictionem suam

C c c c 3

73. Sed

73. Sed istius partem tantum subdelegato committentis.
 74. A duobus subdelegatis, cum uno ejusmodi delegato procedentibus, ad Papam itur.
 75. Ab inferioribus ad Legatum Apostolicum,
 76. Et ad quatuor Patriarchas majores:
 77. Aliquando ad alios iudices mediatos ex speciali Jure,
 78. Aut, specialis causa poscente, immediate appellatur.

62. **E**Adem Appellatio regulariter facienda est gradatim ad superiorem proximum & immediatum: non, isto præterito, ad mediatum ac remotum *c. Dilectis 55. h. c. & c. Romana 3. §. Ab Archidiacono, in 6.* ut non liceat, omisso immediato, statim provocare ad ipsum Imperatorem, *l. Imperatores 21. pr. ff. §. 1. Adversos 29. C. h. c.* cum; ne iurisdictiones confundantur, & mediatorum iudicum autoritas abeat in contemptum: tum verò; ne occupationum multitudine Princeps obruatur, *l. Principimus 32. pr. C. h. c. Rubr.*

63. Neque à sacris Canonibus solum inhibetur appellatio, quâ, immediatò v. g. Episcopò præterito, ad mediatum superiorem, scilicet Archiepiscopum, provocatur: sed eam omnino invalidam esse, aliqui desumunt ex *c. Dilecti cit.* textu. Alii tamen, istius tenore accuratius ponderatò, eam, & à superiore, per ipsâ adito, acta pro validis habent, si ad hunc interpositæ appellatiõni pars adversa nihil opposuit. Moventur; quòd *c. cit.* sententiam ab hujusmodi iudice superiore latam non tenere, ideo dicatur; quòd iudex iste appellatiõni, ad se interpositæ, oppositam exceptionem non admiserit. Ita cum *Glossa in c. cit. V. Post hujusmodi, Panor-*

mit. in c. cit. n. 7. & Haunold. Tom. 5. de J. & J. Tract. 5. n. 295. Quam istorum interpretationem non nihil difficilem reddidit; quòd clerici iudicis non sui jurisdictionem prorogare mutuo consensu non valeant, *c. Significasti 18. de Foro Compet. & c. 1. pr. ibid. in 6.* quòd tamen contingeret, si, parte contra appellatiõnem ad mediatum iudicem non opponente, istius acta & sententia valerent; quia mediatum iudex ita competens in causa appellatiõnis evaderet mutuo partium consensu. Sed difficultas hæc tanta non est ut à *cit.* & aliis etiam DD. receptam interpretationem convellat; quia, ut tacemus, quòd, *cc. cit.* dispositionem de secunda instantia, sive appellatiõnis causa non procedere, aliqui existimant, clericos etiam, licet non expresse, juxta *cc. cit.* tacitò tamen iudicis non sui jurisdictioni se subijcere posse, non obscurè desumitur ex *c. Postulasti 14. & c. Dilecti 17. de Foro compet.*

In Foro itaque Ecclesiastico ab Archiepiscopo, Archipresbyteris & similibus iudicibus inferioribus ad Episcopum: Sede vacante, ad Capitulum, vel utriusque Vicarium Generalem, *§. Ab Archidiacono cit.* Sede autem non vacante à Capitulo ad Episcopum provocatur, *c. A collatione 11. in 6.*

Neque aliud evincitur ex eo; *Quòd 66. c. Referente 7. de Prob. & digni.* omisso Episcopò, statim ad Archiepiscopum sit provocatum: & ex eo etiam; quòd ad hunc, non ad Episcopum, appellandum sit ab Officiario seu Vicario Generali, *pr. c. Romana 1. de Foro compet. & 3. de Appellat. in 6.* Imò consuetudo, quâ ab isto ad Episcopum provocatur, disertè reprobetur, *c. Non putamus 2. de Consuetud. in 6.* Quia in *c. Referente cit.* casu ab Archidiacono ad Archiepiscopum provocatum immediatè est vi consuetudinis Ecclesiæ Rhemense.

Rhemenfis, tunc cum Glossa *ibi* *V. Appellavit*, existimat Barbosa *n. 3.* vel potius; quia Archidiaconus intra sui Archidiaconatus limites exercit jurisdictionem quasi Episcopalem, Episcopo non subordinatam; cum non solum instituendi, sed etiam destituendi potestatem exercuerit, presbyterum unam Ecclesiam privandam; & propterea ab ipso immediate ad Archiepiscopum fuerit appellandum: sicut etiam fieri oportet in locis, in quibus exercet officium Vicarii generalis; cum enim in his idem tribunal habeat cum Episcopo, ne ab eodem ad eundem provocetur, non ad Episcopum, sed ad Archiepiscopum erit appellandum, Gonzalez *in c. Dilecti cit. n. 10.* & Pirthing *ad hanc Rubric. n. 91.*

67. Dubium hic est, an a delegato Episcopi ad ipsius Vicarium generalem valeat appellari. Non ad hunc, sed ad Episcopum delegantem appellandum, vult Panormit. *in c. Dilecti cit. n. 3.* quod a delegato appellandum sit ad delegantem, vel istius in officio successorem, *c. Super questionum 27. §. Porro, de Offic. deleg. & l. 1. pr. ff. Quis & a quo appell.* præsertim tali casu, quod Episcopus causam Vicarii jurisdictioni subtrahere videtur. Verisimilius tamen, etiam tali casu provocari ad Vicarium posse, censet Alexand. de Nevo *in c. Dilecti cit. à n. 9.* partim; quod tribunal & jurisdictionis Episcopi ac Vicarii non sint diversa, *c. 1. de Offic. Vicarij in 6.* & propterea appellationem ad Episcopum recipere, de eaque cognoscere Vicarius possit, *c. Dilecti cit.* partim verò; quod, licet tali casu Vicario subtracta sit causa principalis, non tamen idcirco subtracta ei sit causa appellationis omnino diversa: nisi ex circumstantiis aliud colligatur; nam à diversis non est bona illatio, *arg. l. Inter stipulantes 83. §. 5. ibi Sed hæc dissimilia sunt, ff. de V. O. Pirthing ad hanc Rubric. n. 95.*

68. Ab Episcopo, Sede vacante, à Capitulo, & utriusque Vicario generali ad Metropolitanum sive Archiepiscopum provocatur, *c. Pastoralis 11. pr. de Offic. Ordin. c. Dilecti 55. hic & c. Romana cit. pr.* etiam in causis, in quibus temporalem jurisdictionem Episcopus exercet, *c. Romana 3. cit. §. Debet.* Ratio est; quia Archiepiscopi sunt immediati superiores Episcoporum adeo; ut istorum Principes nuncupentur *can. Cleros 1. V. Omnes autem, distinct. 21.*

Neque his adversatur; quod Appellatio & Recusatio æquiparentur *c. Super eo 12. V. In causis:* & tamen, recusatio Episcopi Vicario, Recusationis causa coram Episcopo, non coram Archiepiscopo proponenda sit & probanda, *c. Si contra 4. V. fin. de Offic. deleg. in 6.* quia, esto in utraque idem fere, cum eadem: aliud tamen tam in Appellatione, quam Recusatione observandum est, cum, ut in proposito casu, non eadem ratio est utriusque; quia de substantia Appellationis est, ut fiat ad tribunal, sive iudicem superiorem: de Recusationis autem causa etiam par, v.g. ad eandem causam condelegatus, *c. cit. pr. imò & minor, videlicet arbitri, cognoscere possunt, c. Suspicionis 39. de Offic. deleg. & c. Ab arbitris 11. ibid. in 6.* Glossa *fin. in §. cit.* Accedit; quod appellatio respiciat jurisdictionem, quæ eadem est in Episcopo & ejus Officiale, sive Vicario generali, *pr. c. Romana 3. cit. & c. Non putamus 2. de Consuet. in 6.* Recusatio autem personam: quæ, cum diversa sit, & recusatio Vicario, non eò ipso etiam Episcopus recusatus sit, mirum non est; quod de Vicarii Recusatione cognoscere valeat Episcopus: etsi cognoscere nequeat de causa Appellationis, quæ ab illius sententia est provocatum. Ita *in c. Si contra cit. cum Anchorano in fine, Laiman n. 3. & Gonzalez in c. Si duobus cit. n. 5.*

Ab Ar-

69. Ab Archiepiscopis ad proprium Patriarcham seu Primatem, cui illi parent, *can. Conquestus, g. q. 3.* Ab hoc ad sedis Apostolicæ Legatum, qui immediatè ipsi præest: ab isto demum ad ipsam sedem Apostolicam, seu Romanum Pontificem; quòd in terris superiorem non habeat, provocatur, ut latè explicant Scaccia *de Appellat. q. 8.* & Gonzalez *l. cit. n. 5. 6. & 9.* ubi utiliter monent, appellatione factà ad Papam, causam ab Auditore Cameræ Apostolicæ examinari: nisi sit spiritalis, vg. Beneficialis, Matrimonialis; quòd istarum cognitio spectet ad Signaturam Justitiæ, vel sacræ Rotæ Auditores.
- Quantumvis autem hæc regulariter ita sint: & præteritis proximis, sive immediatis, ad mediatos iudices & summum principem appellatio Jure Civili inhibita sit *l. Imperatores cit.* sanctionibus tamen Ecclesiasticis imprimis à quocunque iudice Ecclesiastico appellari immediatè ad Papam potest, *can. Si quis vestrum 3. can. Ad Romanam 7. can. Placuit 8. can. Quoties 13. Ec. 2. q. 6. c. Si duobus 7. & c. Dilecti 66. hic.* Panormit. *in c. cit. n. 11.* Specular. *de Appellat. §. 4. pr.* & Maranta *de Ord. judic. p. 6. de Appellat. n. 358.* partim propter plenitudinem potestatis, quâ in Ecclesia Papa præcellit; cum sit Ordinarius Ordinariorum, & cum his concurrentem habeat jurisdictionem, *c. Si duobus cit.* neque jurisdictionem, tam ordinariam, quàm delegatam, aliis communicandò, suam à se abdicet, ut Imperator. Glossa *in c. cit. V. Ad sui iudicis*: partim verò; ut subditi ad Papam immediatè provocandò sumptibus & laboribus releventur, *c. 1. pr. in 6.* cessentque dubia & disputationes, quisnam proximus sit iudex, Covarruvias *Pract. cap. 4. n. 9.* Barbosa *in c. Dilecti cit. n. 3.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 90.*
71. Excipienda hic est Appellatio à sub-

delegato delegati Papæ; ab isto enim per viam appellationis non immediatè Papa, sed istius delegatus est ad eundem, cum notabili tamen distinctione; vel enim Papa delegatus sibi commissam causam & jurisdictionem totam, nullà reservatione factà, transtulit in subdelegatum: vel causam non totam, sed aliquam duntaxat ejus partem, aut articulum vg. inquisitionem, testium, aliarumque probationum receptionem, subdelegato commisit, aliquid de jurisdictione vg. prolationem sententiæ, vel istius executionem sibi reservando?

Si prius, à subdelegato non ad delegatum, sed ad delegantem primum, scilicet ipsum Papam est appellandum, *c. Super questionum 27. §. Porro, de Offic. deleg.* Ratio est; quòd causam totam sine reservatione in subdelegatum transferens desinat esse iudex, & à Papa acceptam jurisdictionem amittat, & amissam non recuperet per appellationem; cum istam interponentes litigantium persone privata eam nequeant conferre, *l. Privatorum 3. C. de Jurisdic. omni. jud. Panorm. in §. Porro cit. n. 4.* Vivianus *§. Secus & Molina Tract. 5. de J. & J. disp. 21. n. 5.*

Si posterior, à subdelegato non ad delegantem primum, sive Papam, sed ad ejus delegatum, est appellandum, *§. Porro cit. c. Si delegatus 7. V. Ad eum & c. Si à delegato 14. de Offic. deleg. in 6.* Nisi iste mortuus, aut excommunicatione, vel aliter esset impeditus; hoc enim etiam casu ad Papam appellandum, liquet ex *c. Si in 10. eadem Rubric. in 6.* Ratio, cur ad delegantem, qui de jurisdictione aliquid sibi reservavit, & non impeditum appellandum sit, est; quòd tali casu delegatus permaneat iudex illius causæ, *c. Cum re 18. de Offic. deleg.* ubi autem Papæ delegatus iudex remanet, ad ejus honorem conser- vandum parcendumque partium laboribus &

bus & expensis, ad ipsum, non ad alium sit appellandum, §. Porro cit. Accedit; quod tali casu appellatio ad ipsum Papam frustra interponeretur; cum, si id fieret, ut à Papa causa delegeretur alteri, læderetur honor primi delegati, à quo pars appellans gravata non est, sed à subdelegato. Si autem id fieret; ut causa de novo eidem delegeretur, id frustra foret, hęc ipsò; quòd primò delegatus causæ iudex remaneat. Unde, ne appellatio huic immerenti probra, & damnosa sit partibus, hæ non ad Papam, sed ad delegantem, provocare permittuntur, Panormit. in §. cit. n. 5. Francus in c. Si delegatus cit. n. 8. Vivianus in §. Porro cit. pr. Scaccia de Appellat. q. 7. n. 64. & cit. Molina n. 6.

74. Eò tamen casu, quò trium iudicum, ad unam causam decidendam à Papa delegatorum, duo alii, etiam non in totum, vices suas subdelegant, & à duobus his subdelegatis, in illa causa cum tertio delegato procedentibus, partium alteri gravamen inferretur, ab ipsis non ad duos delegatos, qui subdelegandò vices suas aliis commiserunt: sed ad delegantem primum, sive Papam, appellandum est, ex Rescripto Bonifacii VIII. relati e. Si duo ex tribus 3. de Offic. deleg. in 6. Cujus ratio ea est; quòd hęc casu non tam duorù subdelegatorum, quàm delegati, licet unius, persona attendatur, partim; quòd iurisdictione delegata tanquam dignior subdelegata sit præferenda, arg. e. Sedes II. de Offic. deleg. partim verò; ne, si ad delegati condelegatos provocetur, à pari ad parem, non ad superiorem appellatum videatur, contra Regulam e. Innocentius 20. de Elect. & Nam & magistratus 4. ff. de Recept. arbitr. Vivianus in c. Si duo cit. ubi Anchoranus n. 2. & 3. & Gonzalez in c. Super questionum cit. n. 10.

75. Secundò, ad sedis Apostolicæ legatum, in Provincia sua existentem, præ-

teritis iudicibus intermediis, v.g. ab Episcopo ejusque Vicario generali, præteritò Archiepiscopò, appellari posse, ex c. 1. de Offic. Legati, colligit Panormit. in c. Dilectis cit. n. 12. & docet Maranta de Ord. Judic. p. 6. de Appellat. n. 371.

Tertiò, ex specialis sedis Apostolicæ privilegio ad quatuor Patriarchas majores, scilicet Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum & Hierosolymitanum, in provinciis eorum iurisdictioni subiectis, appellari, immediatis iudicibus ommissis, immediatè potest ex Constitutione Innocentii III. in Concilio Lateranensi c. Antiquo 23. de Privileg. relata.

Non rectè quidem ex hoc textu id desumi, cum Ant. de Butrio in c. cit. n. 11. existimat Henriquez Lib. 10. cap. 19. §. 3. & nullò Jure id expressum, ait Haunold. Tom. 15. de J. & J. Tract. 5. n. 285. quòd e. cit. textu, ad Patriarchales quidem illas Sedes in provinciis suis provocari: non etiam id, ommissis iudicibus intermediis, fieri posse, asseratur. Imò subiectis verbis, *Salvis Appellationibus ad sedem Apostolicam interpositis*, non obscurè infinuetur, provocationem sine gradatione ad hanc Sedem solam permittam. Verum, quia his verbis Innocentius Papa & laudati Concilii PP. aliud non voluerunt, quàm à quocunque iudice etiam in Provinciis illis & Patriarchali præteritâ, ad sedem Apostolicam interpositis appellationibus humiliter esse deferendum, arg. e. Si duobus 7. h. c. ex iis ad dictarum quatuor Sedium Patriarchas in Provinciis suis appellari, inferioribus iudicibus præteritis, immediatè non posse, perperam infertur; cum si, ad ipsos appellationem ita interponi, vetuissent: & à partibus litigantibus gradatim ipsi quoque adeundi essent, quoad appellationem Patriarchales illæ sedes specialis aliquâ prærogativâ,

D d d d

seu pri-

feu privilegiò non gauderent, contra apertum textũ *c. Antiqua cit.* cuius *pr.* Antiqua earum privilegia renovari, asseruntur. Panormit. *in c. cit. n. 9.* Tholosan. *Syntag. Lib. 15. cap. 9. n. 6. cit.* Maranta *n. 371. & Scaccia q. 7. à n. 104.*

77. Quartò aliquando, omiffis intermediis, recurri ad mediatos iudices potest vi Privilegii, *arg. c. Antiqua cit.* uti & vi consuetudinis legitime præscriptæ, ut *ex cit. c. Romana 3. pr. in 6. Verbis, De Jure,* cum Glossa *ibi, & in c. Dilecti cit. V. Per huiusmodi,* desumunt *cit.* Panormit. *n. 9. & Maranta n. 374.* cum enim legitime præscripta consuetudo jurisdictionem tribuere possit non habenti, *c. Dilecti 4. de Arbitris & c. Cùm contingat 13. de Foro compet.* Barbofa *in pr. cit. n. 4.* multò magis iudicis eam habentis jurisdictionem valebit prorogare. Ita cum Glossa *in c. Romana cit. V. de Jure,* Panormit. *in c. Dilecti cit. n. 9. & Gonzalez n. 8.*

78. Quintò, si iudex proximi notoriè denegat iusticiam, vel rationabiliter suspensus & recusatus sit: si excommunicatione aliave censurâ ligatus, vel detentus sit captivitate: si procul sit absens, vel in loco non tuto commoretur, eò omisso, superior adiri potest, *cit.* Maranta *n. 375. & Scaccia à n. 43.* ubi alios huiusmodi casus dabunt.

ARTICULUS VI.

De Appellationis Interpositione ac Receptione,

SUMMARIUM.

79. Appellatio coram iudice, si potest:
80. Secus coram aliis interponi potest,
81. A definitiva sententia in continentia riva voce:

82. Ex intervallo interponitur in scriptis.

83. Quò modò ab interlocutoria saltem ad l'apam, appellatur.

84. Appellatio à definitiva nullius;

85. Ab interlocutoria certa causa expressione requirit;

86. Nisi vim habeat definitiva.

87. A definitiva ex quacunque causa,

88. Ab interlocutoria facta, solâ causâ expressâ iustificatur,

89. Nonnullis casibus exceptis.

90. Iudicis manus ligat interposita à definitiva:

91. Cui quoad appellationem equiparatur, qua vim habet definitiva.

92. Appellatio à definitiva recipi debet:

93. Nisi frivola sit.

94. Huic etsi deferre non teneatur iudex,

95. Superior tamen de ea,

96. Et de interlocutoria frivole factâ cognoscit:

97. Et causam aliquando remittit ad inferiorem:

98. Aliquando ipse desinit & exequitur.

99. De interlocutoria novissimo jure aliud est constitutum.

100. Appellationi interposita renuntiatio consentiente:

101. Non etiam contradicente parte adversâ, potest.

Interponenda Appellatio est coram iudice, qui sententiam tulit, si is in loco publico haberi queat, *arg. l. 1. §. 10. ff. Quando appell.* Qui, si non unus, sed duo, vel plures de causâ cognoverunt ac pronuntiârunt, coram omnibus simul congregatis: vel, si eorum copia simul haberi nequeat, separatim coram singulis, vel majori eorum parte appellatio interponi potest, *Clement. Si à iudicibus 1.* Sicutiam hoc fieri non possit, coram